

Een eerbetoon aan H.P. Blavatsky Danielle Audoin

Danielle Audoin is lid van de Franse afdeling van The Theosophical Society (Adyar) en schrijfster van *Een benadering van Theosofie, Une approche de Yoga, Message de la Société Théosophique à travers ses Présidents* en *De Gulden Treden van Helena P. Blavatsky*. Onderstaand artikel wordt geplaatst in verband met Witte Lotusdag op 8 mei.

Ieder jaar op Witte Lotus Dag, 8 mei, de dag waarop we herdenken dat mevrouw Blavatsky (HPB) in 1891 het licht is binnengegaan, betuigen wij haar onze diepe dankbaarheid en vernieuwen wij onze trouw aan The Theosophical Society (Adyar), (hierna te noemen TS), dit instrument dat zij oprichtte voor de uitstraling van de theosofie.

Wat wij weten over het leven van HPB kan ons met bewondering vervullen, maar tegelijkertijd raken we in de war want zij leek niet de 'middenweg' te bewandelen die heer Boeddha voorstond. Toch waren haar buitensporigheden, haar heftigheden en haar tegenstrijdigheden slechts het oppervlakkige aspect van haar karakter. Haar ware aard had een stabiliteit die zich manifesteerde in een onwankelbare toewijding aan de Meesters en het werk dat zij haar hadden toevertrouwd, en in een evenwichtigheid zonder welke zij nooit weerstand had kunnen bieden aan de aanvallen waar zij het slachtoffer van was, noch het hoofd had kunnen bieden aan haar immense taak, ondanks een tekortschietende gezondheid en de extreme druk die op haar schouders lag. Bij haar bevond de middenweg, te weten het evenwicht en de stabiliteit, zich in haar diepste aard en deze werd net zo min aangetast door de excessen van haar persoonlijkheid als de bodem van de oceaan door de stormen die zijn oppervlakte beroeren.

Wij hebben al te zeer de neiging iedereen te oordelen naar onze eigen maatstaven. Levend aan de oppervlakte van ons zelf en daarmee volledig geïdentificeerd, kunnen we ons niet voorstellen wat er gebeurt bij een wezen waarvan het bewustzijn op een dieper niveau is ontwaakt. HPB is voor ons een mysterie dat we niet moeten willen begrijpen. Zij was tegelijkertijd zeer menselijk, zowel in haar zwakheden als in haar kwaliteiten, en helemaal uniek, met capaciteiten die kunnen worden toegeschreven aan een bovenmenselijk wezen.

Zij zegt over zichzelf dat haar Meester haar innerlijke Zelf heeft 'opgeroepen' door dit uit zijn slaap te halen, en dat dit anders nooit het bewuste bestaan had bereikt -

althans in ieder geval niet in dit leven (uit *The Real Blavatsky* door W. Kingsland). Het is dit innerlijk ontwaken dat een zeer menselijke persoonlijkheid doorstraalde en haar deze onverschrokken moed, deze uitzonderlijke zuiverheid, dit krachtige intellect gaf dat niemand kon ontkennen.

De persoonlijkheid zal altijd een beperkt werktuig blijven voor de uitdrukking van het innerlijk Zelf. In het geval van HPB dragen de zeer specifieke opdracht die haar door de Meesters was toevertrouwd en het fysieke en morele lijden dat zij doorstond in zekere mate bij tot een begrip voor de reacties van haar persoonlijkheid. Is dat niet zo bij iedereen op wie de druk van het innerlijk Zelf erg sterk is? Er is sprake van een dynamische manifestatie van de ontwaakte geest die de persoonlijkheid overhoop gooit om haar geschikter te maken voor het werk, en dit kan, van buitenaf gezien, wellicht verkeerd worden uitgelegd.

Bij alle leiders van de TS, in het verleden en het heden, kunnen we menselijke zwakheden ontdekken. Wat echter belangrijk is, en wat uitsluitend in overweging moet worden genomen, is de boodschap die zij de wereld in brachten. Geen van hen heeft zich ooit als voorbeeld bestempeld. Mevrouw Blavatsky zei van zichzelf: *HPB is niet onfeilbaar. Volg dus de weg die ik wijs, maar volg mij niet, volg niet mijn weg.* Zeer verhelderende raadgevingen kunnen ons worden gegeven door mensen die niet op echte leraren lijken. Om daar echter gebruik van te kunnen maken moeten we ons bevrijden van het verkeerde idee dat alleen een 'heilig' mens ons les kan geven.

Alle leiders van de TS hebben geprobeerd de door HPB getoonde weg te volgen. Door dat te doen hebben ze weliswaar vergissingen kunnen maken, maar hebben ze ook nieuwe perspectieven kunnen bieden op het grote mysterie dat theosofie is. HPB heeft de eerste aanzet gegeven en daarvoor moeten wij haar zeer dankbaar zijn. De theosofische beweging kent een eigen dynamiek, een evolutionaire ontwikkeling. Ieder lid van de TS heeft de opdracht om, door zelf vragen te stellen bij de leringen, op eigen kracht het mysterie te onderzoeken en bij te dragen aan het opbloeien van een theosofisch bewustzijn.

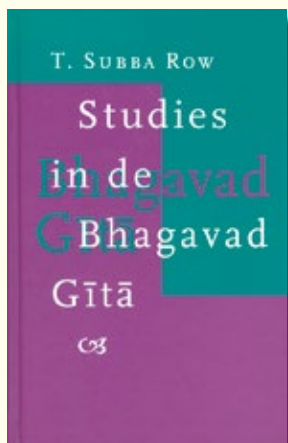
De geschriften van HPB zijn uitermate gedetailleerd en soms onduidelijk. De theosofische literatuur verbergt paradoxen (schijnbare ongerijmdheden) en raadsels in zich. We moeten echter niet vergeten dat paradoxen en raadsels inherent zijn aan de verbale uitdrukkingmogelijkheden van spiritueel onderricht. Onze vocabulaire is niet geschikt voor zaken die uitstijgen boven het mentale niveau, dus misvormen of beperken de woorden die een leraar gebruikt bij zijn poging niveaus te beschrijven boven het normale bewustzijn, welke hij zelf heeft kunnen waarnemen en begrijpen. Om te voorkomen dat het woord wordt beschouwd als het onderliggende beeld gebruikt hij paradoxen, opdat de student zich niet kan opsluiten in zijn eigen interpretatie.

Paradoxen en raadsels zijn bedoeld om de onwrikbaarheid van het intellect te doorbreken en zodoende enkele spirituele stralen de kans te geven in het mentale bewustzijn door te dringen. Eén van de paradoxen van de theosofische leringen is dat

er enerzijds fundamentele grondstellingen zijn, maar anderzijds geen dogma's. Dit wil zeggen dat de fundamentele grondstellingen niet op dogmatische wijze moeten worden geïnterpreteerd, maar slechts moeten worden gezien als leidende richtlijnen die ons in staat stellen om zelf na te denken.

We begaan een vergissing als we een van wereldse criteria afgeleide logica zoeken in het gedrag van HPB, maar wij begaan dezelfde vergissing als we een intellectuele logica zoeken in de overvloed aan leringen die zij ons heeft gegeven. We begaan een nog veel grotere vergissing als we denken haar leringen te hebben begrepen. Door de paradoxen, de raadsels en de onduidelijkheden te accepteren staan we veel meer open voor de leringen dan wanneer we proberen ze op te lossen of wanneer we ze willen begrijpen. Twijfels en onzekerheden vormen een noodzakelijke basis waardoor de student een onderzoekende geest behoudt, en de TS dynamisch en levend blijft.

In 1888 richtte HPB deze boodschap tot de Amerikaanse theosofen: *Orthodoxie in theosofie is noch mogelijk noch wenselijk. Het is de diversiteit van meningen, binnen zekere grenzen, die ervoor zorgt dat de TS een levendig en gezond lichaam blijft, ondanks tal van andere lelijke trekken. Deze nuttige verschillen zouden onmogelijk worden als er niet een even grote mate van onzekerheid bestond in het brein van theosofiestudenten, en de TS zou degenereren tot een sekte waarin een benauwd en stereotiep geloof de plaats zou innemen van de spirituele, van de waarheid levende adem en van een steeds groeiend bewustzijn.*

Hoe kan studie van *De Geheime Leer* of van werken als de *Upanishads*, de *Bhagavad Gita* leiden tot een steeds groeiend bewustzijn? In de mate waarin zij een verandering van onze mentale activiteit bevordert, waarin zij tot stand brengt wat HPB noemt *nieuwe paden in de hersenen*. Het denken heeft namelijk de neiging om steeds dezelfde sporen te volgen, zich vast te klampen aan een intellectuele logica die het verhindert op de een of andere manier een sprong door de lucht te maken. Het is een nieuw soort inspanning die het denken open stelt voor wat buiten ons normale bevattingsvermogen ligt, buiten de klassieke denkpatronen, en die toegang geeft tot een steeds groeiend bewustzijn. Dit bewustzijn is geen geleerdheid, maar een spiritueel ontwaken. Dit ontwaken te begeleiden, dát is de taak van de TS.

Er bestaat een nauwe samenhang tussen de ontwikkeling van spirituele eigenschappen en de manier waarop het brein functioneert. Een vasthoudend logisch en rationeel brein blijft gevangene van de dualiteit en inherente tegenstellingen op de lagere niveaus van de manifestatie zoals goed/slecht, aantrekking/afstoting, enzovoort. Dit zijn natuurlijk zeer geruststellende handvatten, maar zij houden ons vast op een horizontaal niveau en verhinderen ons de toegang tot de hoogte en diepte der dingen. De regels van de vlakke meetkunde gelden niet als men de ruim-

te meetkunde (stereometrie) betreedt, en een student die de logica van de vlakke meetkunde goed heeft begrepen kan volledig de weg kwijtraken als hij zich op het terrein van de ruimtemeetkunde begeeft. Zo werkt dat ook voor ons uit, als we worden geconfronteerd met de paradoxen en raadsels die ieder serieus en authentiek spiritueel onderricht doorspekken.

Als we ons van de wijs kunnen laten brengen door het leven en het werk van HPB, zelfs met het risico de weg kwijt te raken, zal een verandering van onze hersenactiviteit plaatsvinden, en dit zal het begin van een spiritueel ontwaken zijn. Het gaat er niet om de volmaaktheid van de menselijke natuur te verwezenlijken, wat misschien niets anders is dan een subtiele pretentie van het ego. Het gaat erom, op basis van een correct leven een doorbraak uit de menselijke natuur te bewerkstelligen en de god in de mens te doen ontwaken. Als het innerlijke Zelf uit zijn slaap wordt gewekt, straalt het door de persoonlijkheid heen, hoe deze ook is. De menselijke mogelijkheden passen zich aan het goddelijke streven aan. Er ontstaat een harmonisatie tussen het goddelijke en het menselijke in de mens. Men begeeft zich naar een evenwicht, dat ook een eenwording en het begin van geluk is.

Laten we dank zeggen aan HPB, die ons door haar leven en werk de weg heeft getoond naar een nieuwe manier van denken, die ons, door een gat te slaan in ons denken, de kans bood om boven onszelf uit te stijgen.

Uit: *Le Lotus Bleu*, mei 2016

Vertaling: S.C.

Overleden TVN lid

De heer R. Heijboer uit Bergen, Noord Holland.
Hij was 91 jaar en lid sinds 1946.

Moge onze liefde en dankbaarheid hem
begeleiden op zijn verdere zielereis.